

GS-Voorstel

Besluitnummer

PZH-2024-850611059

DOS-2024-0001264

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

26 maart 2024

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Landelijke werkwijze natuurvriendelijk isoleren

Advies

1. In te stemmen met de landelijke werkwijze natuurvriendelijk isoleren conform de voorwaarden uit het 'Addendum besluitvorming natuurvriendelijk isoleren' van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koningsrelaties en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 7 maart 2024
2. In te stemmen met de implementatie en uitvoering van pre-soortenmanagementplan/soortenmanagementplanwerkwijze binnen Provincie Zuid-Holland
3. Vast te stellen de GS-brief aan Provinciale Staten over de landelijke werkwijze natuurvriendelijk isoleren
4. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de brief aan PS over de landelijke werkwijze natuurvriendelijk isoleren

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om in de brief aan Provinciale Staten een toevoeging op te nemen dat de hoop er is dat ook voor grotere complexen een oplossing m.b.t. natuurvriendelijk isoleren kan worden gevonden zoals dit nu voor particulieren het geval is..

Bijlagen

1. GS-brief aan Provinciale Staten over de landelijke werkwijze natuurvriendelijk isoleren;
2. Het (definitieve) Addendum NVI van BZK dd 7 maart 2024;
3. De 'Memo Proces landelijke uitrol NVI' van BZK van 10 januari 2024
4. Kamerbrief over Stand van zaken natuurvriendelijk isoleren

1 Toelichting voor het College

Ten behoeve van een ecologisch verantwoorde wijze van isoleren werkt het Rijk aan een gedragscode. Deze gedragscode vervangt kort gezegd de omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (voorheen ontheffing soortenbescherming) die anders nodig zou zijn voor dergelijke isolatiewerkzaamheden. De maatschappelijke urgentie vanuit oogpunt van klimaat en energiearmoede om met grote snelheid woningen te isoleren is groot. Daarnaast is het voor onze natuuropgave en behoud van beschermde soorten van belang dat bij deze isolatie geen beschermde soorten worden gedood.

Om op korte termijn, voorafgaand aan de inwerkingtreding van de gedragscode, de isolatie van particuliere woningen niet te vertragen en op een ecologisch verantwoordelijke wijze te laten plaatsvinden, verzoekt het Rijk alle provincies in te stemmen met de landelijke werkwijze natuurvriendelijk isoleren (hierna: werkwijze NVI) met als basis de methode natuurvriendelijk isoleren ontwikkeld door provincie Utrecht. De provincie Zeeland en provincie Utrecht hebben op 12 maart ingestemd met het voorstel.

Met de werkwijze NVI kunnen particuliere woningeigenaren hun woning zonder natuurvergunning (voor beschermde soorten) laten isoleren door een isolatiebedrijf volgens de methodiek van het natuurvriendelijk isoleren. Isolatiebedrijven volgen een training voor de werkwijze NVI waarna ze een certificaat ontvangen en het werk mogen uitvoeren.

Door in te stemmen zegt de provincie toe dat zij niet handhavend zal optreden tegen isolatiebedrijven die volgens de methodiek van het natuurvriendelijk isoleren werken. Er kan wel handhavend opgetreden worden tegen isolatiebedrijven die niet natuurvriendelijk isoleren.

Na instemming van provincies kan er gewerkt worden volgens de werkwijze NVI. Uiterlijk eind 2024 verwacht het Rijk een gedragscode te hebben vastgesteld waarmee er een juridische borging is voor de werkwijze NVI. De periode waarin de provincie wordt gevraagd niet handhavend op te treden is daarmee maximaal 9 maanden. De werkwijze NVI, bestaande uit de gedoogperiode en de gedragscode, geldt voor drie jaar voor maximaal 6% van de te isoleren grondgebondenwoningen van particulieren per buurt zoals gedefinieerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Pre-SMP en SMP

Voor de (middel)lange termijn vraagt het rijk om in te zetten op soortenmanagementplannen (SMP) en de pre-SMP methode, zoals ontwikkeld door provincie Utrecht. Een SMP is een gebiedsgerichte aanpak waarbij er ruimte komt voor ruimtelijke ontwikkelingen en tegelijkertijd ingezet wordt op het behouden en verbeteren van het leefgebied van beschermde soorten. Op basis van een SMP kan een langjarige omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit worden verleend. Momenteel stimuleert de provincie de ontwikkeling van SMP's door middel van subsidies, zoals opgenomen in het soortenbeleid.

Bij de start van het ecologisch onderzoek, benodigd voor een SMP, kan een gemeente op basis van de 'pre-SMP methode', vooruitlopend op een SMP, een tijdelijke gebiedsgerichte omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten aanvragen. Op basis van deze vergunning, kunnen individuele particulieren met een grondgebonden woning hun woning isoleren, mits dit op de NVI methode plaatsvindt. De vergunning op basis van het pre-SMP is twee jaar geldig voor een

maximum van 10%-30% van de te isoleren woningen per 'CBS buurt'. De gemeente met een Pre-SMP vergunning heeft de verplichting om alternatieve verblijfplaatsen te realiseren en binnen twee jaar een SMP te hebben vastgesteld.

Samenvattend lopen er twee trajecten voor natuurvriendelijk isoleren: enerzijds de werkwijze NVI, waarmee vooruitlopend op de gedragscode isoleren van particuliere woningen gedogen, mits ecologisch verantwoord uitgevoerd, anderzijds de ontwikkeling naar SMP's waarvan het pre-SMP een tijdelijke variant is. De gedragscode voorkomt dat de natuur schade oploopt, de SMP's beogen ook een versterking van de natuurwaarden.

Tijdsdruk

Op deze besluitvorming zit veel tijdsdruk. Want wanneer er niet op korte termijn ingestemd kan worden met de werkwijze NVI, kan er geen begin gemaakt kan worden met het treffen van maatregelen om deze werkwijze NVI mogelijk te maken. Consequentie daarvan zou zijn dat er (op grond van de natuurkalender) tot het einde van de zomer in het geheel niet na-geïsoleerd zou kunnen worden, ook niet met de werkwijze NVI. Gezien de opgave in het kader van de energietransitie (inclusief energie-armoede) is het van belang dat dit doorgang kan vinden en niet verder vertraagd wordt.

Bekostiging toezicht en handhaving

De provincies houden toezicht op de naleving van de gedragscode en in de periode voorafgaand aan de gedragscode. De middelen die vanuit het Rijk aan provincies beschikbaar zijn gesteld via de SPUK natuurinclusief isoleren (december 2023) kunnen hiervoor benut worden.

Om efficiënt toezicht uit te voeren, is een meldingsapplicatie en landelijke beoordelingsrichtlijn (BRL) natuurvriendelijk isoleren noodzakelijk. Het Rijk geeft aan dat ze geen verantwoordelijkheid neemt voor de meldingsapplicatie en certificering. Op dit moment organiseren provincies onderling de ontwikkeling van een landelijke meldingsapplicatie. Het duurt vanaf nu nog circa 1 à 2 maanden voordat de applicatie operationeel is. Afhankelijk van het tijdstip van inwerkingtreding werkwijze NVI kunnen provincies wel of niet tijdig de meldingsapplicatie gereed hebben en efficiënt toezicht houden. Als alternatief kan toezicht zich richten op de administratie van isolatiebedrijven, en op die manier bedrijven te achterhalen die niet volgens de methodiek van het natuurvriendelijk isoleren werken. De mogelijkheden voor toezicht onder de werkwijze NVI zijn afgestemd met de omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, zij zijn gemandateerd voor de uitvoering van toezicht en handhaving met betrekking tot natuur binnen de provincie Zuid-Holland.

Het Rijk heeft aan provincies toegezegd dat in het geval van juridische procedures tegen deze werkwijze, ook in de periode voorafgaand aan de gedragscode, er vanuit het Rijk ondersteuning op juridisch vlak wordt geboden. Dat geldt ook voor eventuele benodigde extra financiële ondersteuning in een dergelijke situatie.

Consequenties niet instemmen met de werkwijze NVI

Op het moment dat ervoor wordt gekozen om niet in te stemmen met de werkwijze NVI, betekent dit dat de werkwijze NVI niet van toepassing is voor woningeigenaren, gemeenten en isolatiebedrijven in de provincie Zuid-Holland. Door niet in te stemmen met de werkwijze zijn particuliere

woningeigenaren aangewezen op de reguliere procedures of afhankelijk van een pre-SMP-vergunning van de desbetreffende gemeente.

De reguliere procedure waarbij een particuliere woningeigenaar zelf ecologisch onderzoek laat uitvoeren en/of vergunning aanvraagt vergt onredelijke kosten en -vertraging.

Met de werkwijze NVI wordt op korte termijn handelingsperspectief geboden en wordt de isolatie op een ecologisch verantwoorde manier uitgevoerd, waarbij in elk geval wordt zo veel als mogelijk wordt beperkt dat vleermuizen worden gedood en bovendien alternatieve verblijven worden gerealiseerd.

Doorgaan met de huidige praktijk gaat ten koste van de energie- en natuuropgave. Met de werkwijze NVI wordt voor de korte termijn en voor beperkte duur natuurvriendelijk isoleren mogelijk gemaakt als voorloper op het pre-SMP en SMP op de (middel)lange termijn, zodat er ook handelingsperspectief is totdat alle gemeenten een pre-SMP of SMP hebben. De percentages en type woningen dat geïsoleerd worden onder de werkwijze NVI zijn bewust beperkt, enerzijds om het risico op de soorten zo klein mogelijk te houden, anderzijds om draagvlak om te komen tot een pre-SMP en SMP te behouden.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 5 - Versterken natuur in Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

Instemmen met de werkwijze NVI betekent dat de provincie aangeeft niet handhavend te gaan optreden in alle gevallen waarin gecertificeerde isolatiebedrijven volgens de werkwijze NVI isolatiewerkzaamheden uitvoeren. Dat sluit echter niet uit dat een belanghebbende een verzoek om handhaving indient. Op een dergelijk verzoek zal een besluit genomen moeten worden. Daarbij kan uiteraard verwezen worden naar de inhoud van de werkwijze NVI, maar die heeft geen formele status zolang de gedragscode niet is vastgesteld en goedgekeurd. Vanwege de toekomstige legalisering via de gedragscode gaan wij ervan uit dat het afwijzen van een handhavingsverzoek in rechte stand zal houden.

Het Rijk gaat ervan uit dat uiterlijk eind 2024 een gedragscode wordt vastgesteld waarmee er een juridische borging is voor de werkwijze NVI. De totstandkoming van een gedragscode is echter een omvangrijke proces vanwege de afstemming met diverse partijen met verschillende belangen. Het risico bestaat dat de vaststelling van de gedragscode langer op zich laat wachten waardoor provincies langer dan 9 maanden de werkwijze NVI moeten toestaan zonder handhavend op te treden.

2 Voorafgaande besluitvorming

Binnen het vastgestelde soortenbeleid is de ambitie om met SMP's te werken benoemd en is aangegeven dat de provincie SMP's stimuleert en faciliteert. Daarnaast is in het soortenbeleid

aangegeven dat de provincie de juridische mogelijkheden voor een aanpak onderzoekt die meer effect heeft voor de soort. De werkwijze NVI en het pre-SMP sluit aan bij het soortenbeleid.

3 Proces

Op 15 december 2023 is tijdens het bestuurlijk overleg met de minister van BZK, minister voor Natuur en Stikstof, IPO en VNG, afgesproken om met een korte en (middel)lange termijn aanpak te werken inzake de isolatieopgave i.r.t. de Wet natuurbescherming (per januari jl. in Omgevingswet). In de Kamerbrief van 22 december 2023 zijn deze afspraken opgenomen:

Korte termijn aanpak:

Natuurvriendelijk isoleren via isolatiebedrijven en formalisering in gedragscode

(Middel)lange termijn aanpak:

Pre-SMP's en SMP's.

In dit bestuurlijk overleg heeft IPO aangegeven dat besluitvorming in 12 colleges noodzakelijk is.

Ter voorbereiding op de BAC LG op 1 februari 2024 heeft BZK op 10 januari 2024 de 'Memo Proces landelijke uitrol NVI' aan IPO ter beschikking gesteld. Op 1 februari jl. is de aanpak ter besluitvorming voorgelegd in de BAC LG, maar is door provincies niet ingestemd omdat de voorwaarden op de meerdere punten onvoldoende duidelijk waren.

Op 28 februari jl. hebben BZK en LNV met de IPO taakgroep natuurinclusief isoleren/renoveren, de voorwaarden besproken. BZK en LNV hebben op 7 maart het (definitieve) 'Addendum besluitvorming NVI' aangeleverd waarin de voorwaarden zijn uitgewerkt (aanvullend op de 'Memo Proces landelijke uitrol NVI' van 10 januari 2024).

Het ministerie van BZK verzoekt de provincies om in te stemmen met de landelijke tijdelijke werkwijze natuurvriendelijk isoleren.

4 Participatie en rolneming

De werkwijze NVI is met het Rijk en interprovinciaal afgestemd door middel van het bestuurlijk overleg van 15 december. Gedeputeerde dhr. Potjer heeft vanuit Zuid-Holland deelgenomen het bestuurlijk overleg. Daarnaast is Zuid-Holland ambtelijk aangesloten bij de taakgroep Natuur inclusief renoveren/isoleren die samen met LNV en BZK de voorwaarden van de NVI werkwijze hebben besproken.

5 Communicatiestrategie

In samenwerking met omgevingsdienst Haaglanden en Omgevingsdienst Zuid- Holland Zuid wordt er een communicatie lijn opgezet over het toepassen van de NVI werkwijze in Zuid-Holland.